

10. การควบคุมภายใน

ในการประชุมคณะกรรมการของบริษัท ครั้งที่ 5/2553 เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2553 โดยมีกรรมการตรวจสอบทุกท่านเข้าร่วมประชุม ได้ร่วมประชุมพิจารณาและประเมินระบบการควบคุมภายในของบริษัทใน 5 ส่วน คือ องค์กรและสภาพแวดล้อม การบริหารความเสี่ยง การควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร สารสนเทศและการสื่อสาร และระบบการติดตาม คณะกรรมการรับทราบความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบที่เห็นด้วยกับผู้สอบบัญชีและที่ปรึกษาด้านการสอบทานการควบคุมภายในของบริษัทว่า ระบบการควบคุมภายในของบริษัทมีความเพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท โดยที่ผ่านมาผู้สอบบัญชี และที่ปรึกษาด้านการสอบทานการควบคุมภายในไม่พบข้อบกพร่องที่สำคัญของระบบการควบคุมภายในที่จะมีผลกระทบต่ออย่างมีสาระสำคัญต่อฐานะทางการเงินของบริษัท

คณะกรรมการบริษัทรับทราบความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบที่เห็นด้วยกับผู้สอบบัญชีและที่ปรึกษาด้านการสอบทานการควบคุมภายในจากบริษัท สอบบัญชี ไอ วี แอล จำกัด ว่าระบบการควบคุมภายในของบริษัทมีความเพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท โดยจากการประเมินระบบการควบคุมภายในของบริษัทในด้านต่างๆ 5 ส่วน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) องค์กรและสภาพแวดล้อม

บริษัทมีการจัดโครงสร้างองค์กร ที่กำหนดนโยบาย ขอบเขตหน้าที่ผู้รับผิดชอบ รวมถึงการให้ผลตอบแทนที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการดำเนินธุรกิจ โดยมีการจัดทำแผนการดำเนินการและงบประมาณเพื่อช่วยควบคุมการดำเนินงาน

(2) การบริหารความเสี่ยง

บริษัทมีการพิจารณาประเมินปัจจัยเสี่ยงทั้งที่มาจากภายนอกและภายในอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคต ทั้งนี้บริษัทได้จัดให้มีคณะทำงานด้านการบริหารความเสี่ยงที่มีขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจนในการจัดทำและติดตามแผนการบริหารความเสี่ยงเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารพิจารณา ก่อนนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัท

(3) การควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร

บริษัทมีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ และวงเงินอนุมัติของฝ่ายบริหารที่ชัดเจน โดยจัดทำคู่มืออำนาจดำเนินการและคู่มือจริยธรรมเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นมาตรฐานและก่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

(4) ระบบสารสนเทศและการสื่อสารข้อมูล

บริษัทมีระบบการจัดการข้อมูลที่เหมาะสม มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร รวมทั้งมีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระเบียบสามารถตรวจสอบได้

(5) ระบบการติดตาม

ฝ่ายบริหารของบริษัทมีการประชุมเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน ทบทวนเป้าหมายและนโยบายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาถึงสาเหตุและแนวทางการปรับปรุง และมีการตรวจสอบภายในโดยผู้ตรวจสอบภายในเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัท

ทั้งนี้ บริษัทได้มีการปรับปรุงการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการสอบทานความเพียงพอของระบบควบคุมภายในระหว่างวันที่ 25 พฤษภาคม 2552 ถึงวันที่ 22 มกราคม 2553 โดยความคืบหน้า ณ เดือนกันยายน 2553 สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) ผังโครงสร้างองค์กรและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ

บริษัทมีการปรับปรุงโครงสร้างผังองค์กรให้เหมาะสม สอดคล้องกับการปฏิบัติงานและการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจน โดยประกาศใช้โครงสร้างผังองค์กรดังกล่าวเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553 และมีการจัดทำใบกำหนดหน้าที่งานให้สอดคล้องกับโครงสร้างผังองค์กรที่เป็นปัจจุบัน ตลอดจนดำเนินการปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อ-จัดจ้าง ให้ดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างผ่านหน่วยงานจัดซื้อกลางของบริษัททั้งหมด เพื่อให้บริษัทมีกระบวนการจัดซื้อ-จัดจ้าง ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยที่ปรึกษาทางการเงินเห็นว่า การปรับปรุงดังกล่าวส่งผลให้บริษัทมีผังโครงสร้างองค์กรและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่ดี

(2) นโยบายและระเบียบปฏิบัติ

บริษัทมีการกำหนดนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงานไว้อย่างครบถ้วนและชัดเจน ซึ่งครอบคลุมนโยบายธรรมาภิบาล จริยธรรมธุรกิจ จรรยาบรรณและข้อพึงปฏิบัติ กฎบัตร สิทธิและความเท่าเทียมของผู้ถือหุ้น ข้อกำหนดในการทำธุรกรรมของกรรมการ ผู้บริหาร และบุคคลที่เกี่ยวข้อง นโยบายการควบคุมภายในและตรวจสอบภายใน นโยบายการบริหารความเสี่ยง นโยบายด้านการเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศ นโยบายด้านการเงิน นโยบายด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการติดตามดูแลให้ปฏิบัติตามนโยบาย และนโยบายด้านบัญชี โดยที่ปรึกษาทางการเงินเห็นว่า นโยบายและระเบียบปฏิบัติดังกล่าวมีความเหมาะสมและส่งเสริมให้พนักงานทุกระดับปฏิบัติงานตามแนวทางของระบบการควบคุมภายในที่ดี

(3) การอนุมัติรายการและการปฏิบัติงาน

บริษัทมีการกำหนดอำนาจอนุมัติรายการและการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมรายการและส่วนงานต่างๆ ได้แก่ เรื่องงบประมาณการบัญชีและการเงิน การขอดำเนินการ การบริหารทั่วไป บุคลากร กฎหมาย การร่วมทุน เรื่องการขายและการตลาด การจัดหาตามงบประมาณ คลังสินค้าและจัดส่ง การติดตั้งโครงข่าย และการซ่อมบำรุง ตลอดจนมีการกำหนดอำนาจอนุมัติให้เหมาะสมเป็นลำดับขั้น โดยจัดทำเป็นคู่มืออำนาจดำเนินการที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ที่ปรึกษาทางการเงินเห็นว่า การอนุมัติรายการและการปฏิบัติงานดังกล่าวจะทำให้มั่นใจได้ว่ารายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการสอบทานและควบคุมโดยผู้มีอำนาจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่ดี

(4) แผนกลยุทธ์ และการวัดผลการดำเนินงาน

บริษัทมีการใช้ระบบงบประมาณในการควบคุมการปฏิบัติงานจริง โดยจัดทำเป็นงบประมาณประจำปี และงบประมาณประจำเดือน เพื่อใช้ควบคุมการปฏิบัติงานและติดตามผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง ตลอดจนกำหนดดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานและผลการปฏิบัติงานของแต่ละส่วนงานไว้ โดยมีการรายงานผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายต่อที่ประชุมกรรมการบริษัท ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของระบบการควบคุมภายในที่ดี อย่างไรก็ตามบริษัท ที่ปรึกษาพบว่าแผนกลยุทธ์ และการวัดผลการดำเนินงานดังกล่าว อยู่ระหว่างการจัดทำแผนงานในเชิงกลยุทธ์ด้านการปฏิบัติงาน

(5) ระบบสารสนเทศ

บริษัทมีการนำระบบคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการประมวลผลข้อมูล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กร และมีการเชื่อมโยงระบบข้อมูลจากส่วนปฏิบัติงานกับระบบบัญชีการเงิน เพื่อจัดทำงบการเงินของบริษัทที่น่าเชื่อถือและถูกต้อง ตลอดจนมีการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการควบคุมความเสี่ยงด้านต่างๆ และแผนรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉินไว้อย่างชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น ที่ปรึกษาทางการเงินเห็นว่าแนวทางในการปฏิบัติดังกล่าวเป็นไปตามแนวทางการป้องกันความเสี่ยงของระบบควบคุมภายในอย่างที่ดี บริษัทฯ อยู่ระหว่างการจัดทำแผนงานระยะยาวทางด้านสารสนเทศที่ชัดเจนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

นอกจากนี้ บริษัทได้รับทราบข้อสังเกตจากการตรวจสอบบัญชีสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2552 ของบริษัทและอยู่ระหว่างการปรับปรุงการดำเนินงานตามข้อสังเกตของผู้สอบบัญชี โดยมีประเด็นสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

ข้อสังเกตของผู้สอบบัญชี	คำชี้แจงของบริษัท	ความเห็นของที่ปรึกษาทางการเงิน
<p>1. ระบบสินทรัพย์ถาวร</p> <p>จากการตรวจสอบพบว่า บริษัทมิได้จัดทำให้มีการตรวจนับสินทรัพย์ถาวรทุกประเภทเป็นประจำและมีการบันทึกรายการซื้อสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์กับบริษัท เกินกว่า 1 รอบปีบัญชีเป็นต้นทุนสินทรัพย์ถาวร</p>	<p>ผู้บริหารของบริษัทชี้แจงว่า บริษัทได้เริ่มดำเนินการตรวจนับสินทรัพย์ถาวรในปี 2552 และมีแผนการตรวจนับสินทรัพย์ถาวรทุกปี นอกจากนี้ บริษัทยังได้ดำเนินการปรับปรุงวิธีการบันทึกการซื้อสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์กับบริษัท เกินกว่า 1 รอบปีบัญชีเป็นต้นทุนสินทรัพย์ถาวร</p>	<p>จากการตรวจสอบพบว่า บริษัทได้เริ่มมีการตรวจนับทรัพย์สินเป็นประจำอย่างน้อยปีละครั้ง ตลอดจนมีการปรับปรุงวิธีการบันทึกบัญชีให้เหมาะสมตามประเภทสินทรัพย์</p>
<p>2. ระบบเงินเดือน</p> <p>จากการตรวจสอบงบทายยอดบัญชีเงินเดือนที่บริษัทจัดทำขึ้นเป็นประจำทุกเดือน พบว่าไม่มีหลักฐานการสอบทานงบทายยอดบัญชีเงินเดือนโดยเจ้าหน้าที่ระดับบริหารของบริษัท</p>	<p>ผู้บริหารของบริษัทชี้แจงว่า บริษัทจะจัดทำให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของรายงานเงินเดือนที่จัดทำขึ้น โดยผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคล ตั้งแต่เดือนกันยายน 2553 เป็นต้นไป</p>	<p>จากการตรวจสอบพบว่า บริษัทมีการสอบทานงบทายยอดบัญชีเงินเดือนโดยเจ้าหน้าที่ระดับบริหารของบริษัท</p>

ข้อสังเกตของผู้สอบบัญชี	คำชี้แจงของบริษัท	ความเห็นของที่ปรึกษาทางการเงิน
<p>3. ระบบจ่ายเงิน</p> <p>จากการตรวจสอบพบว่า รายการส่งจ่ายผ่านเช็คบางรายการมีลายมือชื่อผู้มีอำนาจอนุมัติเพียงท่านเดียวดังนั้น บริษัทควรกำหนดนโยบายการส่งจ่ายเช็คให้มีการอนุมัติโดยผู้มีอำนาจอย่างน้อยสองท่าน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมภายในและป้องกันทุจริตของระบบจ่ายเงิน</p>	<p>ผู้บริหารของบริษัทชี้แจงว่า บริษัทได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วโดยกำหนดให้มีการลงนามส่งจ่ายเช็คโดยผู้มีอำนาจส่งจ่าย 2 ท่าน ทุกครั้ง และได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 6/2553</p>	<p>จากการตรวจสอบพบว่า บริษัทได้ดำเนินการแก้ไขการส่งจ่ายเช็คให้มีการอนุมัติโดยผู้มีอำนาจ 2 ท่านแล้ว</p>
<p>4. ระบบขายและลูกหนี้</p> <p>จากการตรวจสอบ พบว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริษัทไม่มีหลักฐานการอนุมัติราคาขายที่เสนอให้ลูกค้า และสัญญาบริการให้เช่าวงจรที่ลูกค้าลงนามไม่ได้ถูกจัดเก็บในแฟ้มให้เรียบร้อย - ในบางกรณีการบันทึกรายได้ไม่ถูกต้องที่เกิดรายการ และการบันทึกรายได้ค่าบริการในแต่ละเดือนไม่สอดคล้องกับรายการเพิ่มหรือลดการให้บริการที่เกิดขึ้นในทันที - การจัดทำงบแยกอายุลูกหนี้ไม่เหมาะสม เนื่องจากอายุลูกหนี้บางช่วงเวลาติดลบจากใบลดหนี้ ข้อมูลที่ได้จากรายงานจึงไม่สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง 	<p>ผู้บริหารของบริษัทชี้แจงว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริษัทมีการกำหนดให้มีการลงนามในเอกสารการเสนอราคาแก่ลูกค้าทุกครั้งแล้วและได้มีการควบคุมการจัดเก็บสัญญารวมทั้งมีการจัดทำทะเบียนคุมสัญญาและ SCAN สัญญาทุกฉบับตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นไป - บริษัทมีการบันทึกรายการรายได้ค้างรับ ซึ่งจะปรับปรุงทุกสิ้นเดือนและกำกับให้ฝ่ายบัญชีแลฝ่ายต่างๆ ประสานงาน เพื่อให้การบันทึกรายการถูกต้องเหมาะสมตรงกับงวดที่รายการเกิดขึ้นจริง - บริษัทปรับปรุงข้อมูลก่อนนำไปจัดทำอายุลูกหนี้ อย่างไรก็ตามบริษัทอยู่ระหว่างการดำเนินการแก้ไขระบบจัดทำใบแจ้งหนี้ (Billing System) เพื่อให้ยอดใบแจ้งหนี้และใบลดหนี้เป็นมูลค่าสุทธิหลังหักยอดลดหนี้แล้ว 	<p>จากการตรวจสอบพบว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริษัทได้ดำเนินการแก้ไขขั้นตอนการอนุมัติราคาขายและการจัดเก็บสัญญาให้มีความรอบคอบและรัดกุมมากขึ้น และกำหนดขั้นตอนการดำเนินการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร - บริษัทมีการแก้ไขการบันทึกรายการให้มีความรวดเร็วและตรงตามงวดที่เกิดรายการ - บริษัทดำเนินการแก้ไขเพื่อให้ข้อมูลรายงานอายุลูกหนี้มีความเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารติดตามสถานะของลูกหนี้และดำเนินนโยบายการจัดเก็บลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อสังเกตของผู้สอบบัญชี	คำชี้แจงของบริษัท	ความเห็นของที่ปรึกษาทางการเงิน
<p>- ไม่มีนโยบายในการตั้งสำรองเผื่อหนี้ที่จะสูญ แม้บริษัทจะติดตามเรียกชำระเงินลูกหนี้การค้าอย่างสม่ำเสมอแล้วก็ตาม</p>	<p>- เนื่องจากบริษัทไม่เคยประสบปัญหาเรื่องหนี้สูญ และติดตามหนี้ได้ถึงแม้หนี้บางรายการมีอายุเกินควร อย่างไรก็ตามบริษัทได้ดำเนินการตั้งสำรองหนี้สูญสำหรับปี 2552 ตามความเหมาะสมแล้ว และจะพิจารณากำหนดนโยบายในการตั้งสำรองเผื่อหนี้ที่จะสูญต่อไป</p>	<p>- บริษัทได้มีการกำหนดนโยบายในการตั้งสำรองหนี้ที่จะสูญและนโยบายในการหยุดรับรู้รายได้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว</p>
<p>5. รายการระหว่างบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน จากการตรวจสอบ พบว่า มีการคิดดอกเบี้ยสำหรับเงินให้กู้ยืมแก่กรรมการในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาด</p>	<p>ผู้บริหารของบริษัทชี้แจงว่า ปัจจุบันไม่มีการทำรายการดังกล่าวแล้ว และบริษัทไม่มีนโยบายให้เงินกู้ยืมแก่กรรมการอีกต่อไป</p>	<p>ไม่มีการทำรายการดังกล่าวแล้ว</p>
<p>6. อื่นๆ จากการตรวจสอบ พบว่า ใบสำคัญทั่วไปบางฉบับไม่มีลายเซ็นผู้มีอำนาจอนุมัติ ซึ่งอาจทำให้ข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชีอาจจะไม่ถูกตรวจพบหรือป้องกันได้ และการจัดเก็บเอกสารหลักฐานทางบัญชีไม่สมบูรณ์</p>	<p>ผู้บริหารของบริษัทชี้แจงว่า ปัจจุบันบริษัทมีการควบคุมให้มีการอนุมัติรายการให้ครบถ้วนแล้ว พร้อมทั้งแจ้งให้พนักงานทุกระดับดำเนินการด้านเอกสารให้ครบถ้วนและจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระเบียบนอกจากนี้บริษัทได้ดำเนินการจัดทำทะเบียนคุมสัญญาที่ผูกพันบริษัทไว้อย่างครบถ้วนแล้ว</p>	<p>บริษัทได้ควบคุมให้มีการอนุมัติรายการและจัดเก็บเอกสารให้ครบถ้วนแล้ว</p>